

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

โลกในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อันเป็นผลเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้โลกทุกวันนี้กลายเป็นโลกไร้พรมแดน ประเทศต่างๆสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม กลายเป็นสังคมระบบเศรษฐกิจเชื่อมโยงถึงกัน ทุกประเทศในโลกจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องการแข่งขันกันพัฒนาในทุกด้านเพื่อความอยู่รอด ประเทศไทยในฐานะสมาชิกประเทศหนึ่งในโลกก็ตกในภาวะที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องเผชิญกับการแข่งขัน ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นสมาชิกทุกคนของชุมชน องค์กรต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถเต็มศักยภาพ เพื่อให้ทุกคนร่วมกันเป็นกำลังสำคัญของชาติเพื่อการพัฒนา เมื่อทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนา และสามารถเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งควรได้รับการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคม ได้แก่ การเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักการสร้างสัมพันธภาพของตนเองที่มีต่อผู้อื่น รวมถึงการรู้สึว่าตนเองมีคุณค่า สามารถเผชิญต่อปัญหาและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทุกวันนี้สื่อสารมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่ได้ความนิยมมากที่สุด และกล่าวได้ว่าการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ประเภทเนื้อหาที่มีอิทธิพลต่อสถานีโทรทัศน์ทุกช่องของประเทศไทยก็คือ ประเภทของละครโทรทัศน์ ดังที่ไพเราะ (2546) ได้กล่าวถึง ในกรณีของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ซึ่งมีคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ในฐานะผู้จัดการฝ่ายรายการ ที่สร้างความแข็งแกร่งให้กับรายการที่นำเสนอในช่อง 7 ไม่ว่าจะเป็นการผลิตละครพื้นบ้าน การ์ตูน คอนเสิร์ต เกมโชว์ วาไรตี้ รายการกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครหลังข่าวที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานี เพราะเป็นเวลาที่มีผู้ชมดูทีวีมากที่สุด... ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการชมละครนอกจากจะเป็นในส่วนของเนื้อเรื่องแล้ว ปัจจัยที่มีความสำคัญมากอีกอย่างก็คือนักแสดงละครโทรทัศน์มีส่วนสำคัญในการที่จะให้ผู้ชมติดตาม ดังนั้นกลุ่มบุคคลผู้เป็นนักแสดงละครโทรทัศน์นี้ ถือได้ว่าเป็นอีกกลุ่มบุคคลหนึ่งที่ต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถด้านการแสดง การศึกษาเพราะในสภาวะปัจจุบัน

จากการศึกษาของสาวตรี (2545) ได้พบว่า มาตรฐานทางวิชาชีพของนักแสดงละครโทรทัศน์ยังต้องการปรับปรุงพฤติกรรม อาทิ

1. เรื่องของเวลา นักแสดงละครควรมีการจัดเวลาในการรับงานแบ่งเวลาให้ถูกต้อง ไม่ควรมีการรับงานที่เป็นคิวแสดงที่เวลาคาบเกี่ยวกัน ต้องจัดระเบียบการรับงานให้เหมาะสมกับความสามารถของตัวเอง
2. การหมั่นฝึกซ้อมการแสดงและการท่องจำบทให้แม่นยำ เพราะเมื่อถึงเวลาเข้าฉากบันทึกเทปแล้ว นักแสดงที่สามารถจำบทได้แม่นยำจะสามารถแสดงได้เต็มที่ไม่ต้องกังวลเรื่องจำบทไม่ได้และทำให้การผ่านไปได้อย่างรวดเร็วถ้านักแสดงละครมีการเตรียมพร้อมที่ดี
3. นักแสดงที่ดีควรมีความรับผิดชอบ เช่น ต้องมีการกะเวลาในการเดินทางเพื่อให้ตรงต่อเวลาที่นัดหมายในการถ่ายทำ แม้บางครั้งสาเหตุการมาสายเนื่องจากเลิกกองถ่ายดึกและมีนัดเวลาแต่เช้า เพราะทั้งนักแสดงและทีมงานทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่องาน
4. นักแสดงทุกคนต้องมีความสามารถในการแสดงทั้งนักแสดงหลักและนักแสดงประกอบ โดยต้องมีการทดสอบความสามารถว่าสมควรที่จะได้รับบทนั้นๆหรือไม่ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาบทบาทด้านการแสดงให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับสถานการณ์ในปัจจุบันกล่าวได้ว่าละครโทรทัศน์มีช่วงเวลาที่ผู้ชมโทรทัศน์สามารถรับชมละคร ได้ตลอดเวลาโดยเฉลี่ย 4-6 ชั่วโมง ต่อวัน และตรงเวลาทุกวัน ในแต่ละสถานีโทรทัศน์ซึ่งมีปริมาณการออกอากาศรวมทั้งสิ้น 24 เรื่องต่อสัปดาห์ (กาญจน, 2545) ดังนั้นนักแสดงที่มีผลงานการแสดงเป็นที่ได้รับความนิยมมาก็ย่อมมีเวลาน้อยลง และยิ่งนักแสดงพระเอก / นางเอกที่มี ผู้ชมชื่นชอบมากงานก็จะมากขึ้น ทำให้นักแสดงละครโทรทัศน์เหล่านี้ ขาดซึ่งเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งด้านการศึกษาหรือความรู้ทักษะด้านการแสดง

นอกจากนี้ยังมีนักวิจารณ์ละครโทรทัศน์ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ทิศทางของละครโทรทัศน์ไทยนั้นมักจะใส่ใจกับองค์ประกอบย่อยของละครในเรื่อง เช่น ฉาก เครื่องแต่งกายของตัวละครให้ ความประณีตสวยงามไม่มีที่ติ แต่องค์ประกอบที่เป็นหัวใจของละครจริงๆ เช่น บทละคร การคัดเลือกนักแสดงหรือการแสดงของตัวละครที่เหมาะสมกับบทบาทนั้นกลับถูกปล่อยปละละเลยให้ เป็นไปตามยถากรรม จึงเป็นเหตุผลให้พัฒนาการของงานละครโทรทัศน์ไทยอย่างก้าวไปอย่างเชื่องช้า

(รมย์, 2538) จากเหตุผลดังกล่าวนักแสดงละครโทรทัศน์ ซึ่งเปรียบเสมือนแม่เหล็กในการดึงดูดให้ผู้ชมละครโทรทัศน์ให้เปิดชมละครโทรทัศน์ของแต่ละช่องสถานีมากขึ้น ทำให้ต้องมีการพัฒนาศักยภาพด้านความสามารถทางการแสดง การรู้จักปรับพิชชอบต่อเวลาในการทำงาน เพื่อให้สามารถได้รับความนิยมจากผู้ชมละครโทรทัศน์ไม่เสื่อมคลาย

ดังนั้นการคัดเลือกนักแสดงที่มีความสามารถ มีชื่อเสียงในวงการ และเป็นที่รู้จักชื่นชอบของคนทั่วไปเรื่องหนึ่งนั้นผู้ชมละครจะดูจากนักแสดงหรือดาราที่ตนชื่นชอบก่อน การดูละครก็ถือเป็นการเพลิดเพลินกับดาราคนโปรดของพวกเขาตนเอง ยิ่งนักแสดงเป็นบุคคลที่มีความสามารถและเป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมละครเรื่องนั้นก็ประสบความสำเร็จและผู้ชมมากขึ้น (สาวิตรี, 2545)

แต่ทั้งนี้ในการพัฒนาศักยภาพในตนเองนักแสดงละครโทรทัศน์นั้น จะต้องมีความเชื่อมั่นต่อการเห็นคุณค่าในตนเองด้วย นั่นคือต้องมีการแสดงทัศนคติที่ดีต่อตนเองต่อบุคคลอื่นผู้ร่วมงาน และตลอดจนสายอาชีพที่ตนเองได้ปฏิบัติอยู่ เพราะบุคคลที่รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง (อ้างถึงในวรรณะวิ, 2534) จะทำให้มีระดับแรงจูงใจต่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นที่จะเรียนรู้ ซึ่งผู้ที่เป็นนักแสดงละครนั้นต้องมีความเชื่อมั่นต่อตนเองในการที่จะเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในกระทำสิ่งต่างๆ สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มองโลกในแง่ดีตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ดังนั้นการที่จะเป็นนักแสดงละครโทรทัศน์ที่ดีนั้นก็ย่อมต้องมีความรู้ลึกถึงการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยเช่นกัน และจะส่งผลให้เกิดศักยภาพต่อการพัฒนาตนเองของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจความใส่ใจที่จะพัฒนาให้เป็นนักแสดงละครโทรทัศน์ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ทำให้มีวิธีการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย จากวิธีการที่นักแสดงละครโทรทัศน์ไทยใช้ในการพัฒนาตนเอง หากมีการวิจัย ค้นคว้าและรวบรวมไว้อย่างมีระบบ จะทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาตนเองของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทยว่ามีความน่าสนใจที่จะพัฒนาตนเองหรือไม่ หรือมีสภาพการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ หลังจากที่ได้ประกอบอาชีพนักแสดงละครโทรทัศน์ไทยแล้วอย่างไร ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และผู้วิจัยหวังให้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมและผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จะเป็นประโยชน์แก่นักแสดงละครโทรทัศน์ไทย บริษัทที่ผลิตละครโทรทัศน์และสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรเกี่ยวข้องการแสดง จะได้นำไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา และการพัฒนานักแสดงละครโทรทัศน์ไทย ในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ ของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย
2. เพื่อวัดระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ กับระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ และระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง ตลอดจน ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักแสดงละครโทรทัศน์ไทยและผู้บริหารบริษัทผลิตรายการละครโทรทัศน์ไทยในการพัฒนาความรู้และทักษะของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้แสดงละครโทรทัศน์ไทย ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 285 คน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2549 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2549

นิยามศัพท์

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดความหมายของคำศัพท์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

“การใช้สื่อ” หมายถึง การกระทำหรืออาการที่นักแสดงโทรทัศน์ไทยแสดงออกทางความคิดหรือความรู้สึกโดยการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ที่ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กับนักแสดงละครโทรทัศน์อันได้แก่ ความถี่ในการใช้ สถานที่ใช้ วัตถุประสงค์การใช้ ค่าใช้จ่ายของการใช้ การเห็นความสำคัญของการใช้ และวิธีการได้มาของสื่อที่ใช้

“นักแสดงละครโทรทัศน์ไทย” หมายถึง ผู้ที่สวมบทบาท โดยการทำให้อัตลักษณ์ซึ่งเป็นบทละครมีชีวิตจิตใจ มีท่าทางกริยา แสดงออกถึงอารมณ์ และลักษณะของตัวละครในเรื่อง (Character) แล้วสามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นออกมาด้วยการแสดงให้คนดูเข้าใจ ชักจูงให้ติดตามดู เกิดอารมณ์ร่วมและคล้อยตาม โดยเน้นการแสดงที่น่าเสนอผ่านการออกอากาศในสถานีโทรทัศน์ไทย

“การเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem)” หมายถึง ความรู้สึกของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทยที่มีต่อตนเองว่า มีคุณค่า มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้ มีความเชื่อมั่นและนับถือตนเอง ของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย

“สื่อเพื่อการเรียนรู้” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่นักแสดงละครโทรทัศน์ไทยใช้เพื่อการศึกษาหาความรู้หรือข้อมูลที่จะใช้ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งในด้านความรู้ และทักษะต่าง ๆ ซึ่งสื่อเพื่อการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโทรคมนาคม และสื่อบุคคล